

ning har været svagt aftagende igennem 1980'erne og udgør i 1987 knap 2.000 landbrug eller godt 2 pct. af samtlige bedrifter.

Det delforpagtede areal er steget fra ca. 190.000 ha i 1970 til ca. 371.000 ha i 1980 og ca. 444.000 ha i 1987. Det totale forpagtede areal var i 1987 ca. 511.000 ha, hvilket svarer til 18,3 pct. af det samlede dyrkede areal.

En trediedel af samtlige bedrifter har tilforpagtet jord. Tilbøjeligheden til at forpagte jord stiger generelt med det ejede areals størrelse. Endvidere øges det forpagtede areal målt i ha i takt med ejendommens størrelse. Til gengæld udgør den delforpagtede jord en større procentdel i forhold til eget jordtilliggende for de mindre bedrifter end for de større bedrifter.

I miljøbeskyttelseslovgivningen er der for at begrænse forureningen fastsat bestemmelser om udbringning af bl.a. husdyrgødning. Reglerne skal sikre harmoni mellem husdyrhold og jordtilliggende. Indførelsen af disse krav kan have forstærket behovet for delforpagtning.

3. Besætningsstrukturen

Samtidig med, at der har været en nedgang i antallet af bedrifter, er produktionsmønsteret i landbruget ændret ved, at den enkelte bedrift i højere grad er specialiseret på en enkelt produktionsgren.

I 1978 fandtes således næsten 2/3 af kvægbestanden på bedrifter med både kvæg og svin. I 1987 var næsten 2/3 af kvægbestanden på specialiserede kvægbedrifter.

Næsten halvdelen af svinebestanden fandtes i 1978 på bedrifter med kvæg og svin. I 1978 fandtes derimod næsten 3/4 af svinebestanden på specialiserede svinebedrifter.

Besætningerne på de specialiserede brug er gennemgående væsentligt større end på de alsidige brug. De store besætningers andel af det samlede antal besætninger er væsentligt forøget i de sidste 20 år.

4. Udviklingen fremover

Dansk landbrug har i de sidste 15 år været kendetegnet ved en høj vækst i arbejdsproduktiviteten på omkring 6 pct. om året. I sammenhæng hermed er produktionen steget med 2-3 pct. om året og beskæftigelsen faldet med 3-4 pct.

Under den nuværende struktur er de størrelsesøkonomiske fordele ikke realiseret fuldt ud. Dette medfører, at der også fremover vil være et stort behov for strukturtilpasning.

På grund af udviklingen i EF's landbrugspolitik, hvor den indførte kvotering har begrænset mælkeproduktionen, og produktionen af vegetabiliske produkter er påvirket af en restriktiv prispolitik og andre

indgreb til begrænsning af produktionen, må det forventes, at landbrugsproduktionen i de næste ti år vil fremvise en noget lavere vækst. Der vil således på grund af de markedsmæssige vilkår, som kan forventes, fortsat være et stærkt pres på strukturen og en nedgang i beskæftigelsen i landbruget.

På baggrund af den stigende besætningsstørrelse både inden for kvægbesætninger og svinebesætninger kan det forventes, at mange bedrifter i de kommende år vil få behov for tillægsjord. På nuværende tidspunkt findes et betydeligt antal besætninger på bedrifter, som ikke med egen og tilforpagtet jord opfylder harmonibestemmelserne.

D. Lovforslaget

1. Lovforslagets sigte i hovedtræk

Formålsbestemmelsen i lovens § 1 foreslås opretholdt uændret. Der vil således fortsat være tale om, at loven skal administreres under hensyntagen til en bred vifte af formål.

Lovforslaget er dog til en vis grad udtryk for en oprioritering af visse målsætninger:

- styrkelse af landbrugets erhvervsøkonomiske tilpasningsevne,
- opretholdelse af befolkningsgrundlaget på landet og
- koordinering af lovens bestemmelser med miljøbeskyttelsesreglerne.

Herudover tilstræbes ved forslaget et enklere og mere smidigt administrativt system.

2. Forslagets erhvervspolitiske sigte

Lovforslaget tilsigter generelt en lempelse af landbrugslovens restriktioner over for landbrugserhvervet. Erhvervet bør på længere sigt kunne opnå at blive selvbærende og konkurrencedygtigt inden for det indre marked og på verdensmarkedet. Dette forudsætter en tilpasning efter de almindelige markedsøkonomiske forhold, svarende til hvad der gælder for de fleste øvrige varefremstillende erhverv.

En række af lovens areal- og afstandsgrenser foreslås derfor lempet. Ejendomme skal fremover kunne suppleres op til 125 ha mod nu 100 ha, og afstanden fra hver tilkøbt parcel til ejendommens bygninger foreslås fremtidig at måtte være 2-3 km mod nu 1 km. Nedlægningsgrænsen bortfalder for landbrugsejendomme, der nedlægges eller udstykkes til sammenlægning med andre landbrugsejendomme. For samdrift foreslås arealgrænsen ophævet. For så vidt angår ejendomme med animalsk produktion kan der i en række tilfælde disponeres ud over de fastsatte grænser, hvis det er nødvendigt for at skabe harmoni mellem besætning og jordtilliggende.